

Білявський В.М.

*аспірант кафедри менеджменту Київського національного
торговельно-економічного університету*

**ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО
КОНТРАКТУ З ЕФЕКТИВНІСТЮ ГОСПОДАРСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

Як відомо, прогрес суспільства визначається не лише економічними, але і соціальними критеріями – рівнем матеріальної забезпеченості населення, ступенем доступності цін на товари і послуги, можливостями отримання освіти, медичної допомоги, соціальних пільг і різних видів соціальної допомоги та інших благ, наявністю ресурсів для підтримки соціальної сфери в цілому. Відповідно до програми інтеграції України до Європейського Союзу – Україна приєдналася до основних міжнародних договорів у сфері трудових і соціальних прав.

По суті, під соціальним контрактом розуміється певний неформальний договір, що заснований на принципі зворотного зв'язку між суб'єктами економічних відносин з одної сторони та органами державного управління і/або органами місцевого самоврядування з іншої, в основі якого лежить принцип взаємної довіри. Найбільша небезпека міститься в тому, що якщо сторонами економічних відно-

Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ»

син даний контракт буде відхилений, місцевим органам влади доведеться самим відшукувати шляхи виконання соціальних програм, під якими ми розуміємо певні плани діяльності підприємства, що спрямовані на: прогресивний розвиток його соціальної сфери; удосконалювання умов та якості роботи працівників, забезпечення їх потреб та надання їм необхідної соціальної допомоги і підтримки з використанням соціально-економічного потенціалу підприємства. Обов'язковою складовою соціальних програм є соціальний пакет (певний набір соціальних пільг та різних видів соціальної допомоги), що надається адміністрацією підприємства. Конкретний перелік соціальних пільг (надання кому-небудь переваг, часткове звільнення від виконання встановлених правил, обов'язків: наприклад, податкові пільги, пенсійні пільги тощо – або полегшення умов їхнього виконання) та соціальної допомоги (надається за рахунок коштів місцевих органів влади, підприємств, позабюджетних і благодійних фондів з метою надання диференційованої допомоги нужденним, безробітним і/або непрацездатним громадянам і сім'ям з дітьми) широко варіюються по колективах різних підприємств, відображаючи специфіку операційного процесу, контингенту працюючих тощо.

В умовах слабкості органів державного управління й органів місцевого самоврядування керівники підприємств беруть на себе велику частину соціальних функцій, в

Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ»

обмін на що одержують стабільність та підтримку місцевої влади. Дана система стабільна лише тоді, коли сторони одержують обопільні вигоди. Наприклад, до 2000-2001 рр. (початок економічного зростання в країні) вигоди для підприємств, що мали статус “соціально значимих” (які забезпечують мешканців роботою, а органи державного управління й органи місцевого самоврядування значними надходженнями до місцевого та загальнодержавного бюджетів) були явними, що дозволяло врегульовувати багато складних питань, насамперед на місцевому рівні, пов’язаних зі сплатою податків та захистом від тиску кредиторів й тощо. Сьогодні вигоди вже не такі явні, і по мірі поліпшення (нехай і вкрай повільного) соціально-економічного середовища, таких контрактів стає все менше. Поліпшення фінансового стану та зниження рівня оподаткування вже не робить підтримку органів державного управління і органів місцевого самоврядування такою необхідною. Тобто, порушено певний баланс: вигоди не завжди перебивають ті витрати, що підприємства несуть від додаткового “соціального” оподаткування. Тому назріває потенційно конфліктна ситуація між підприємцями та органами державного управління і органами місцевого самоврядування. Ініціаторами якої можуть стати підприємства, що конкурують на місцевих та регіональних ринках.

З позиції суб’єктів економічних відносин можна відзначити дві умови реалізації соціального контракту:

Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ»

- відновлення довіри суб'єктів економічних відносин до органів державного управління й органів місцевого самоврядування. На сьогоднішній день підприємці зуміли адаптуватися до колишніх “правил гри”, що містили в собі уміння уникати оподаткування, здатність вивозити капітал за кордон тощо. Тому, на наш погляд, необхідно повернути довіру суб'єктів економічних відносин до органів державного управління й органів місцевого самоврядування та впевненість у тому, що останні не будуть вводити регламентуючі ухвали зворотної дії.
- питання взаємної відповідальності і постійної системи переговорів, пошуків взаємовигідних рішень між керівниками підприємств та органами державного управління й органами місцевого самоврядування. Не зважаючи на це, багато пропозицій по реалізації структурної політики вимагають суттєвого доопрацювання з урахуванням інтересів підприємців, оскільки ці реформи спрямовані на те, щоб вони змогли активізувати свою власну роботу, забезпечивши за рахунок цього зростання економіки країни загалом.

Економічне зростання у країні багато в чому залежить від позиції суб'єктів економічних відносин. Спроби вирішити це питання шляхом диктату в умовах глобалізації економіки приречені на провал. Тому діалог органів

**Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «СУЧАСНІ
ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМСТВАМИ»**

державного управління й органів місцевого самоврядування із керівниками підприємств стає єдиним шансом забезпечити розвиток економіки країни. Програма може бути реалізована лише у тому випадку, якщо органи державного управління й органи місцевого самоврядування зуміють забезпечити соціальний контракт (знайдуть в особі суб'єктів економічних відносин не нейтральних осіб, а своїх партнерів, що підтримають ідеї і напрями розвитку суспільства, які визначені соціальною програмою).